

Eerste Kartuizerklooster in de Nederlanden stond te Herne

DATEERT UIT 1314

Het eerste Kartuizenklooster in de Nederlandssprekende gebieden werd in 1314 te Herne opgericht. Meer en meer komt het in de belangstelling te staan, Oudheidkundigen, architecten en geschiedvorsers spreken en schrijven erover. Daarom dit geschiedkundig overzicht waarvan de gegevens aan de bron werden geput.

Het «Oud-Klooster» te Herne, gelegen in een prachtig dal aan de voet van de Kloosterberg, is een complex van overblijvende gebouwen, waar de eerste nederzetting van de Orde der Kartuizers (of Chartreuzen) plaats had in 1314. Dit huis werd het Klooster van Onze-Lieve-Vrouw van Kapelle genoemd, vermeld in een akte van 1148 als «capelle sancte Mariae». Het is de enige nederzetting van Kartuizers die uit Frankrijk kwam, namelijk uit de Chartreuse van Valenciennes. Tussen de jaren 1411 en 1430 werden de eerste gebouwen opgetrokken: kerk, groot en klein claustrum (kloosterpanden), refter en dertien cellen. Dank zij de invloed en uitbreidingsgeest van de monniken uit Herne, ontstonden de kartuizen van «St.-Martens-Bos» (St.-Martens-Lierde bij Geraardsbergen) — 1328 — en Scheut — 1455.

MONNIKEN EN BEZOEKERS VAN NAAM EN AANZIEN

Naast vermaarde Priors, waarvan wij hieronder een korte levensbeschrijving geven, trof men in het «Oud-Klooster» te Herne vermeldenswaardige personen aan: Jan van der Mauden, monnik, broer van Livinus van der Mauden (of beter gekend als Livinus Ammonius) die een vurige voorstander en warme vriend was van Erasmus, de wereldberoemde baanbreker van het humanisme.

In 1362 zette Ruusbroec te Herne zijn leer uiteen. Cornelius van der Weyden, zoon van de schilder Rogier, trad er binnen in 1448. En Rogier schonk bij de professie van zijn zoon (1449) een doek, be waard in het St.-Nicolaus-hospitaal te Edingen (Franchien).

Prior werd geboren te Aalst en nam aldaar het ambt van Schoolrektor waar. Omstreeks 1432 werd hij te Herne door Jan van Montigny aanvaard en er geprofest. Alvorens hij Kartuizer werd, was hij een rijk man en deelde op zekere dag al zijn goederen aan de armen uit: zilveren vaten, eetgerei en andere waardevolle voorwerpen. Daarna sloeg hij de weg naar Herne in. Onderwege bedelde hij om zijn dorst te lessen. Zijn toekomst was onzeker, want hij wist niet of hij te Herne zou aanvaard worden. De Prior ontving er hem echter met open armen. Laurens was hierdoor zo getroffen dat hij al zijn onroerende goederen, met renten, uit Aalst en omliggende, aan het Kartuizerklooster afstond. Vandaar de bezittingen van de Hernse Kartuize in die streek. Laurens Muschezele was een vroom, ijverig en liefdadig man. Gedurende 8 jaar oefende hij het ambt van Prior uit. Dan werd hij door waterzucht aangetast. Hij wist dat het toen een ongeneeslijke ziekte was en wou van geen dokter weten. Verduldig droeg hij zijn lijden en verwierf talrijke gratiën van de Allerhoogste. Op zijn aanvraag werd hij in 1445 van zijn ambt ontlast en nam nog gedurende 32 jaar de functie van Vicaris waar. Daarna stierf hij als een heilig man.

Hendrik de Loe of Hendrik van Loen: In 1441 werd Hendrik van Loen door de vorige Prior als Kartuizer aanvaard. Hendrik was Leuvenaar en studeerde aan de Hogeschool, in 1425 gesticht door Jan IV, Hertog van Brabant en Graaf van Henegouwen. Na twee jaar studies kwam hij er als primus en eervol laureaat buiten en studeerde verder theologie. Hij stichtte het «College du Pore», waar hij de eerste regent was. Aan die taak verzaakte hij op 19 juli 1441 en trad in het Kartuizerklooster te Herne. Na het ontslag van Laurens Muschezele, in 1445, werd Hendrik tot Prior verheven. Hij was streng jegens zichzelf en vriendelijk voor anderen. In

waarop een stuk Herens landschap met o.m. de parochiekerk en de kartuize voorkomen.

Prinses Margareta van York, de dochter en de zuster van de Koning van Engeland, de gemalin van Karel de Stoute (Hertog van Bourgondië) kwamen meermaals naar Herne, tussen de jaren 1437-1477. Tot vier maal per jaar kwam Prinses Margareta op bezoek en offerde belangrijke geldsommen. Bij haar dood werd haar hart aldaar begraven.

LEVEN VAN DE PRIORS

Te Herne bestaat nog een boek dat misschien uniek is in de geschiedenis. Het werd eigenhandig geschreven door Pater Pédé, Kartuizer, en handelt over het leven van de Priors vanaf het ontstaan der kartuize tot 1762. Hieruit enkele levensschetsen van de voornaamste Priors.

Jan van Atrecht : Prior Jan van Atrecht (Arras) werd geprotest in het klooster van Siligniaci (Bourgondië) en ging als Prior over naar een klooster in Aquitania. Aquitania vinden wij terug in de VIe en VIIe eeuw (Merovingers). Het maakte toen deel uit van het Franckische Rijk en paalde aan het Rijk van Syagrius, Bourgondië, Septimania en Gascogne. Vanuit Bourgondië kwam Pater van Atrecht naar Herne en werd er door het Algemeen Kapittel tot Prior verkozen in 1411. Onder zijn beheer werd de voorlopige kartuize opgebouwd. Men noemde hem de «Goede Pater». Hij was gedurende 15 jaar Provinciaal Onder-Visitator en twee jaar vóór zijn dood Hoofd-Visitator. Hij stierf op 30 juli 1430.

Jan van Montigny : Jan van Atrecht werd opgevolgd door Jan van Montigny. Deze stamde uit een edele familie uit het Henegouwse en werd geprotest in het Kartuizerklooster van Zeelhem (bij Diest), Chartreuze St.-Jansberg genoemd en gesticht in 1328. Aldaar verbleef hij een tijd als Onder-Prior. Overgeplaatst naar Herne werd hij tot Prior uitgeroepen op 5 augustus 1430. Men zegde van hem dat hij een zeer ootmoedig man was en «noch goud noch zilver op zich wilde». Tijdens zijn verblijf te Herne, reisde hij naar Ath bij Baljuw Nicolaus, Kardinaal van de Orde, die aldaar was afgereisd om de verzoening te bewerken tussen de Franse Koning en Philips, Hertog van Bourgondië. Na een verblijf van 4 jaar te Herne werd hem, op zijn verzoek, ontslag verleend en hij trok naar Zeelhem, waar hij in 1447 overleed.

Laurentius Muschezele : Deze

1447 werd hij door de Paus aangesteld als hervormer van het klooster «Ter Sterren Wilhelmitarum» te Aalst. In 1449 werd hij tot Convisitator der Provincie benoemd. Daarna ging hij als Rector over (1455) naar de Kartuize van Scheut, in dat jaar gesticht op 14 april. De eerste mis werd er opgedragen in 1456 en gezongen door P. Arnold de Helmont van Antwerpen Na 19 jaar (1475) keerde Pater van Loen naar Herne terug. Daar was Pater Arnold Kaerman in 1449 Prior geworden.

Arnold Kaerman : Monnik Arnold Kaerman was afkomstig uit Parco. In 1456 was hij eerste Vicaris te Scheut en in 1474 Visitator der Provincie «Teutonica». Hij overleed op 12 februari 1481.

In een volgend artikel vertellen wij u nog wat meer over de Priors, waaronder een Tolembekenaar (Pater Arnold Beeltrissen uit een gemeente palend aan Herne) die de eerste schrijver en opsteller der kronijk van de Kartuize te Herne is geweest. P.M.

Balletschool van de KVO

De Balletschool van de K.V.O. hervat haar cursussen op 1 september.

De dagschool bestaat uit 3 afdelingen :

De lagere school (voor leerlingen van 8 tot 12 jaar).

Deze leerlingen krijgen algemeen onderwijs, zoals door de wet voorgeschreven, plus zes uur dansles per week. De lessen worden gegeven in de Gemengde School 2 — Prinsstraat 24 te Antwerpen.

Lagere secundaire beroepsschool (voor leerlingen van 12 tot 15 jaar).

Hier wordt het dansondericht opgevoerd tot 12 lesuren per week. Deze lessen worden aangevuld door cursussen die een tweede beroep nastreven, alsmede door leergangen van algemene vorming.

Hogere secundaire beroepsschool : (voor leerlingen van 15 tot 18 jaar).

Deze afdelingen zijn gevestigd Kolveniersstraat 16. De hogere afdeling werkt nauw samen met de K.V.O. De leerlingen voltooiën er hun dansberoepsvorming, krijgen aanvullende leergangen over kunstvakken en een opleiding tot een tweede beroep.

Naast de dagberoepsschool worden ook speciale kinderklassen ingericht. Ze zijn bestemd voor kinderen van 6 jaar af. De lessen worden gegeven in de Kolveniersstraat 16 op woensdag en vrijdag van 17 tot 20 u.